

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р **ЕВГЕНИЯ ИВАНОВА КАЛИНОВА**,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“,
Исторически факултет, Катедра „История на България“,

за научните трудове на доцент д-р **ДАРИНА ГРИГОРОВА ГРИГОРОВА**,
участник в конкурс за академичната длъжност „професор“
по 2. 2. История и археология (Нова и най-нова обща история – История на Русия),
обявен от Софийския университет „Св. Климент Охридски“
в „Държавен вестник“, № 50, 15 юни 2018 г.

Информация за конкурса:

Конкурсът за академичната длъжност „професор“ е обявен от Катедра „Нова и съвременна история“ към Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Спазени са предвидените законови срокове и процедурни изисквания. Единствен участник в конкурса е доц. д-р Дарина Григорова Григорова.

Кратка информация за кандидатката:

Дарина Григорова завършва Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ през 1996 г. като магистър по история с втора специалност „Френски език и литература“. От 1998 г. е докторант в същия факултет, а дисертацията си на тема „Руският либерализъм 80-те–90-те години на XIX век“ защитава през 2002 г. Преподавателската й дейност започва през 2001 г. в Катедрата по нова и съвременна история на Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Тя е асистент по нова руска и нова обща история до 2008 г., когато се хабилитира с монографията „Евразийството в Русия“. От същата година Д. Григорова е доцент по история на Русия (XIX – XX век) в ИФ на СУ.

Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност:

Според чл. 29 на Закона за развитие на академичния състав и чл. 114 от Правилника на СУ за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на

академични длъжности кандидатите за академичната длъжност „професор“ трябва да отговарят на определени условия. Доц. Дарина Григорова напълно изпълнява тези условия: има образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност, по която е обявен конкурсът; заема академичната длъжност „доцент“ от 2008 г.; участва в конкурса със самостоятелен публикуван труд – „Империя Феникс. Между съветското минало и евразийското бъдеще“, който не повтаря темата на докторската дисертация и на хабилитационния ѝ труд за заемане на академичната длъжност „доцент“ и съответства на предмета и обхвата на обявения конкурс. В допълнение кандидатката представя втора монография със същото заглавие, но издадена на руски език в Москва, както и 50 научни статии и студии (от тях две в съавторство, шест в специализирани интернет портали и три под печат). От изрядната и пълна документация, представена от кандидатката, е видно, че научната и преподавателската дейност на Д. Григорова се разполага изцяло в полето на новата и съвременната обща история и по-точно – историята на Русия, което отговаря на профила на обявения конкурс.

Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидатката:

Чл. 116 (ал. 2, т. 1) от Правилника на СУ за заемане на академичната длъжност „професор“ изисква да се оцени учебната дейност на кандидатката. В Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ Д. Григорова чете основни и специализиращи курсове по тематиката на конкурса. Лекциите ѝ в бакалавърската степен на специалност „История“ са по проблемите на История на Русия и Източна Европа през XX в., „Руският либерализъм“ и постсъветска Русия. В специалност „Архивистика и документалистика“ Д. Григорова води спецкурс, съобразен със спецификата на програмата – „Архивите в Русия през XIX в.“, а в специалност „Международни отношения“ в Юридическия факултет на СУ – „Регион Евразия през XX в.“. Важни за подготовката на младите специалисти в две магистърски програми на ИФ са задължителните спецкурсове на Д. Григорова „Русия и СССР в международните отношения“ и „Евразийството в Русия“. С тези лекционни курсове, подготвени на базата на научните изследвания на кандидатката, са покрити изискванията за преподавателска активност.

Отличната професионална и езикова подготовка на Д. Григорова са я направили желан гост-преподавател и в чужбина. В периода 2012 – 2108 г. тя изнася лекции в Москва

в престижните МГУ „М. В. Ломоносов“ и МГИМО, както и в университетите в Астана (Казахстан), Минск (Беларус), Красноярск (Русия).

Отличен атестат за преподавателските умения на кандидатката е фактът, че тя е подготвила четирима докторанти, които успешно са защитили дисертациите си и в момента ръководи още един, чиято защита предстои. Общата ми оценка за учебно-преподавателската дейност на Д. Григорова е, че тя е на високо равнище и изцяло в съответствие със спецификата на конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ по история на Русия.

Мнение за научноизследователската дейност на кандидатката:

В съответствие с изискванията на чл. 116 (ал. 2, т. 2) от Правилника на СУ за заемане на академичната длъжност „професор“ и в ограничения обем на становището ще се опитам да отбележа някои от основните постижения в научната дейност на доц. Д. Григорова. Нейната научна продукция е по тематиката на обявения конкурс. Спазено е законовото изискване за публикуван хабилитационен труд („Империя Феникс. Между съветското минало и евразийското бъдеще“, 2015, 191 с.), различен от дисертационния. Той е посветен на прехода на Русия от „съветското минало към евразийското бъдеще“ в периода от 1991 до 2014 г. Първата глава проследява властовата употреба на историята в постсъветска Русия чрез дейността на Комисията за противодействие на опитите за фалшификации в историята в ущърб на интересите на Русия (създадена 2009 г. и разпусната през 2012 г.) и отношението на учените към нея; анализира се разделящото обществото отношение към съветското наследство и най-вече към Сталин и сталинизма; поставя се въпросът за „историческата цензура“ и се изследват факторите, влияещи и формиращи паметта за миналото. Много полезна като информация е частта, посветена на системата на архивите в Русия след разпадането на СССР и протичащите в нея процеси, чиято посока авторката определя като преход от „информационна революция“ към засекретяване. Определен превес в книгата има втората глава – „Руският преход и моделирането на русийската идентичност“. В нея Д. Григорова се опитва да отговори на въпроса как идеологическият вакуум след 1991 г. с настъпването на „ерата на президента Путин“ се запълва с „идеологията на патриотизма“ и най-вече – какъв е този патриотизъм

– „руски или русийски, славянски или евразийски“. За целта тя анализира употребата на тези понятия в официалния език на водещи политици и на средствата за масово осведомяване; създаването на нови официални празници; съчетаването на съветски и руски (имперски) символи. В няколко параграфа са представени ключови моменти от историята на Русия между 1991 и 1993 г., пречупени през личността и дейността на радикалния реформатор Егор Гайдар; някои специфики на отношенията между властта и интелигенцията, разгледани през погледа на двамата братя режисьори Никита Михалков и Андрей Кончаловски към „образа на нова Русия“, както и щрихи от облика на някои от най-известните опозиционери. Третата глава на книгата е изследване в широки хронологически граници (XIX–XX в.) на украинската национална двойственост. Авторката откроява съществуването на две украински нации – „галицийска“ и „малоруска“, като извежда и факторите, допринесли за създаването им. Този анализ е допълнен със сравнение с процесите, протичащи при формирането на беларуската нация. Книгата на Дарина Григорова стъпва на сериозна документална и историографска основа: използвани са публикувани официални документи, многобройни дневници, мемоари, публицистика, аудио и видео документи, както и внушителен брой заглавия на научни изследвания на руски и английски език. Поемайки всички рискове, съпътстващи изследванията на толкова съвременен исторически период, авторката е успяла да представи на читателя резултатите от своето дълбоко вникване в сложните процеси, протичащи в постсъветска Русия. При твърде скромния до момента брой на монографиите, посветени на тази държава, произлезли от перото на български историци, книгата на Д. Григорова несъмнено запълва една сериозна празнина и би могла да стане отправна точка за нови проучвания в това изследователско поле. Вярно е, че в изложението е налице известна фрагментарност и понякога връзката между отделните параграфи се губи, както и че на места има повторения (не буквални, но тематични) и че поне за мен някои от изводите звучат твърде поучително и наставляващо, но постигнатото е много повече от тези бележки. Фактът, че книгата е издадена и в Русия и за нея вече има публикувани рецензии в престижни руски и български научни списания, потвърждава научната ѝ стойност.

За участие в конкурса за академичната длъжност „професор“ Д. Григорова представя и близо 50 статии и студии. Част от тях са включени и в книгата „Империя Феникс“, други допълват и разширяват хронологически и тематично засегнатите в нея проблеми. От друга страна, научните интереси на кандидатката са насочени и в други посоки: проучване на руската обществена мисъл от XIX в., свързана с проблеми от българската история, имащи отношение към Русия (борбата за българска църква, Освобождението, Съединението); емигрантската руска обществена мисъл и евразийската идентичност; проблемите на информационния суверенитет и пропагандната война в Русия; казахстанският модел на историческа памет и др.

Цялостното ми впечатление от научните изследвания на Д. Григорова, представени за участие в конкурса, е, че те са на високо професионално равнище, за което несъмнено са допринесли и нейните 12 специализации в МГУ „М. В. Ломоносов“ между 1990 и 2016 г. Те са позволили достъп до руската историография и документи, както и „потопяне“ в духовната атмосфера на руската академична среда, а това придава дълбочина и убедителност на научните изводи на кандидатката.

Участието в научноизследователски проекти е задължителна и важна част от научната дейност и трябва да подчертая, че Д. Григорова има натрупан сериозен опит в това отношение. Тя е ръководител на проект към Фонд „Научни изследвания“, в изпълнение на който бе създаден Евразийски център за магистърски, докторантски и постдокторантски изследвания VIA EVRASIA (Д. Григорова е негов ръководител от 2012 до 2017 г.), както и интернет портал с ценна научна информация. Д. Григорова е и главен редактор на научното интернет списание „Almanach Via Evrasia“, като е успяла да привлече в редколегията учени от водещи университети в Русия, Украйна, Беларус и Казахстан. Самата тя е оценена високо като учен и от 2014 г. е включена в редколегията на международното списание по историческа славистика „Studia Slavica Et Balcanica Petroploitanica“, издавано от Санкт Петербургския държавен университет, както и в нов научен проект към Фонд „Научни изследвания“, чието изпълнение започна през настоящата година и е насочено към проблемите на войната и мира в Русия, България и на Балканите (XVIII – XXI в.).

Академичното израстване предполага добра разпознаваемост на научните публикации на доц. Д. Григорова в средите на научната общност. От приложените документи е видно, че тази разпознаваемост е достатъчно висока, след като цитиранията на нейните научни трудове са близо 30 в страната и чужбина.

Заклучение

В заключение бих искала да подчертая, че публикациите на доц. Дарина Григорова като количество и качество заедно с нейната преподавателска ангажираност ми дават основание убедено да препоръчам да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „професор“ по професионално направление 2. 2. История и археология (Нова и най-нова обща история – История на Русия).

9 ноември 2018 г.

(проф. д-р Евгения Калинова)